

Prens Adaları
UNESCO Dünya Mirası Ön Liste
(Tentative List)
Başvurusu

Adalar Belediye Meclisi Bilgilendirme Sunumu
1.Temmuz.2019

UNESCO ve Dünya Miras Listesi

Dünya Miras Listesi 1972 tarihli Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Organizasyonu UNESCO'nun **Dünya Kültürel ve Doğal Mirasın Korunması Sözleşmesi**'ne (Dünya Mirası Konvansiyonu) dayanılarak oluşturulan bir "miras" listesidir.

Liste'nin oluşturulmasındaki ana amaç; insanlığın gelişim tarihine ve yaratımlarına tanıklık eden, insanlığın geçmiş hafızasının gelecek nesillere aktarılması açısından önemli olan "miras"ın korunması, tanıtılması, korumada işbirliklerinin sağlanması ve koruma yaklaşımlarında uluslararası normların oluşturulmasıdır.

Ön Liste

- Ön Liste (İngilizce:Tentative List) ülkelerin kendi ulusal koruma kanunları çerçevesinde tespit ve tescilini yaptıkları “mirasın” Dünya Miras Listesi’ne aday olduğunu duyurdukları bir platformdur.
- Ön adaylık, Dünya Mirası Listesine sunulan yerin uluslararası normlar kapsamında ele alınarak korunması için gerekli toplumsal katılım, bilimsel araştırma, planlama ve yasal hazırlıkların yapılması ve söz konusu yerin tanıtımı ve farkındalığının artırılması için bir fırsat olarak değerlendirilmektedir.
- Ön adaylık, Dünya Mirası Listesi için adaylık dosyasının hazırlanması sürecinde kültür ve miras alanındaki uluslararası aktörlerin dikkatinin çekilmesi için kullanılabilir bir imkandır.

Ön Liste Formatı

- Varlığın tanımı (Description)
- Üstün evrensel değer beyanı ve adaylık kriterleri (Justification of Outstanding Universal Value)
- Otantiklik ve bütünlük beyanı (Statements of authenticity and/or integrity)
- Benzer miras alanları ile karşılaştırmalı analiz (Comparison with other similar properties)

Prens Adaları'nın Ön Liste'de Vurgulanan Üstün Evrensel Değerleri

- Adalar özellikle Osmanlı'nın ondokuzuncu yüzyılın sonlarındaki modernleşme sürecinin tüm üretken ve bir o kadar da sancılı dönüşüm hikayesinin izlerini tarihi dokusunda ve toplumsal hafızasında barındırmaktadır.
- Bu izleri, mimari tarzlarıyla bu kültürel coğrafyaya özgü konaklarda, köşklerde, sokaklarda ve bahçelerde görebildiğimiz kadar, Heybeliada Ruhban Okulu; Büyükkada Yetimhanesi ve Anadolu Klübü gibi kurumsal yapılarda ve hatta günümüze kadar varlığını sürdüren çok kültürlü toplum yapısında da takip edebiliyoruz.

Prens Adaları'nın Ön Liste'de Vurgulanan Üstün Evrensel Değerleri

- Dünyanın en büyük ahşap yapılarından biri olan, bugün Yetimhane binası olarak bildiğimiz yapı, ondokuzuncu yüzyılın ikinci yarısında Büyükada'nın Hristos Tepesine lüks bir otel olarak inşa edilmişti. Avrupa çapında iş yapan müteşebbisler tarafından girilen bu proje Prens Adaları'nın o dönem Avrupa'nın en cazip egzotik başkenti olan İstanbul içinde bir sayfiye adresi olarak önemli yerini gösteriyordu. Nitekim, adalar, düzenli vapur seferlerinin başlaması ile İstanbullar için, ardından Orient Express tren hattının açılmasıyla da Avrupa'dan ziyaretçiler, iş insanları, yazarlar, sanatçılar, soyluların tatilleri için bir sayfiye merkezi haline gelmişti.
- Böylece Prens Adaları bir gösteri sahnesine dönüşmüş, farklı mimari tarz ve kültürel ifadenin bulunduğu eşi benzeri bulunmaz bir karşılaşma ve kaynaşma yeri haline gelmişti.

Prens Adaları'nın Ön Liste'de Vurgulanan Üstün Evrensel Değerleri

- Prens Adaları, aynı zamanda, Osmanlı modernleşmesi sürecinde ortaya çıkan farklı yurttaşlık kavramlarının üreticisi olan kurumlara da ev sahipliği yapmış olması itibariyle ayrıcalıklı bir yere sahiptir. Heybeliada Ruhban Okulu, Büyükada Yetimhanesi, Ticaret Mektebi, Deniz Harp Okulu gibi kurumlar modernleşme koşullarında yeni yurttaşlık anlayışının ne olabileceğine dair gelişmiş farklı yaklaşımların taşıyıcılarıdır.
- Bu kurumlar, yalnızca fiziksel varlıklarıyla değil, hafızalarıyla bugünün çatışmalı coğrafyasında farklı bir geleceğe işaret eden, somut ve soyut miras olarak dünyadaki eşsiz örneklerdir.

Prens Adaları'nın Ön Liste'de Vurgulanan Üstün Evrensel Değerleri

- Adaları istisnai kılan, bugün İstanbul'da artık izlenmesi çok zor olan bu tarihi değerlerin korunuyor olması ve Adalar yaşamının parçası olarak varlıklarının devam ediyor olmasıdır.

Ön Liste'de Vurgulanan Üstün Evrensel Değerlerin

Belirlenmesi İçin Kullanılan Dünya Mirası Listesi Adaylık Kriterleri

(Kriterler, Dünya Mirası Konvansiyonu Uygulama Rehberi'nde belirtilmektedir. <https://whc.unesco.org/en/guidelines/>)

Prens Adaları;

(ii) mimari veya teknoloji, abidevi sanatlar, şehir planlama veya peyzaj tasarımı konusundaki gelişmeler üzerine bir zaman zarfı içinde dünyanın belli bir kültürel alanında insan değerleri arasındaki önemli alışverişi sergilemektedir;

(iii) yaşayan veya ortadan yok olmuş bir kültürel geleneğe veya bir medeniyete yönelik eşsiz ve istisnai tanıklık üstlenmektedir;

(iv) insanlık tarihinde önemli bir aşamayı veya aşamaları gösteren bir yapı türü, mimari veya teknolojik grup veya peyzaj için istisnai bir örnektir;

(v) özellikle geri döndürülemez değişikliklerin etkisi altında hassas hale gelen insanın çevre ile etkileşiminin veya kültürlerin bir temsilcisi olan geleneksel insan yerleşimi, arazi kullanımı ve deniz kullanımının istisnai bir örneğidir;

(vi) istisnai evrensel öneme sahip olaylar veya yaşayan gelenekler ile, fikirler ile inançlar ile sanatsal ve edebi eserler ile doğrudan veya somut bir biçimde ilişkilidir. (Komite bu kriterin tercihen diğer kriterler ile birlikte kullanılması gerektiğini kabul etmektedir.).

Dünya Miras Listesi Adaylık Süreci

- Ön Liste'ye adaylık,
- Alan yönetimi planının hazırlanması ve alan yönetimi sisteminin kurulması,
- Adaylık dosyasının hazırlanması,
- Dünya Mirası Listesi başvurusunun yapılması,
- Dünya Miras Komitesi'nin adaylık başvurusunu inceleyerek karara bağlaması,
- Listeye giriş ve uluslararası sorumlulukların başlaması.

Prens Adaları Dünya Miras Listesi Adaylık Takvimi

(Temel Adımlar)

- Ön Liste'de yer almak, (2019-2020)
- Dünya Mirası Listesi adaylık dosyasının hazırlanması ve Adaların Dünya Miras Konvansiyonu'na göre korunmasını sağlayacak yönetim planı ile yönetim mekanizmasının oluşturulması, (2 veya 3 yıl)
- Dünya Miras Konvansiyonu'na dayanan adaylık süreci: Dünya Miras Listesi adaylık dosyasının UNESCO Dünya Miras Komitesi ile paylaşımı ve incelemeler, (En kısa 1,5 yıl)
- Dünya Mirası statüsünü kazanma sonrası, üstün evrensel değer, bütünlük ve özgünlük bağlamlarının adaylık dosyasında sunulan kriterler gözetilerek, gelecek nesillere bırakılacak şekilde yaşatılması.

Kısa Vadede Yapılması Gerekenler

- **Ön Liste başvurusunun Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından kabulünün sağlanması,**
- **Alan yönetimi planının hazırlanması ve alan yönetimi sisteminin kurulması,**
- **Adaylık dosyasının hazırlanması,**
- **Dünya Mirası Listesi başvurusu ve adaylık dosyasının Dünya Miras Komitesi tarafından incelenmesi süreçleri,**
- **Listeye giriş ve uluslararası sorumlulukların başlaması.**

Adaylık Dosyasının Hazırlanması

Adaylık Dosyası, mirasın üstün evrensel değerinin, geçirdiği tarihi süreçlerin ve özgünlük – bütünlük – korunmuşluk durumuna dair incelemelerin ortaya konduğu belgedir.

Hazırlık süreci ve dosya içeriği 1972 tarihli Dünya Mirası Konvansiyonu ve Uygulama Rehberi ile düzenlenmiştir.

Alan Yönetimi Planının Hazırlanması ve Alan Yönetimi Sisteminin Kurulması

Alan yönetimi planları 2863 Sayılı Yasamıza dayanılarak hazırlanır.

Alan yönetim planı ile amaçlanan Dünya Mirası alanının en iyi şekilde korunabilmesi için ilgili tüm tarafların ve paydaşların katılımı sağlanarak, üzerinde hem fikir olunan bir koruma planının ortaya çıkarılmasıdır.

Alan Yönetimi Planının Hazırlanması ve Alan Yönetimi Sisteminin Kurulması

Alan yönetimi sistemi, “alan yönetimi planının” tüm taraf ve paydaşların alana ilişkin yatırım ve uygulamalarının koordinasyonunu sağlayacak kapsamda hazırlanması, onaylanması, plan eylemlerinin koordinasyon içinde gerçekleştirilmesi ve planın hedeflerine ulaşması, yıllık raporlarının oluşturulması, plan revizyonları ile planın yenilenmesi gibi uzun vadeli süreçlerin yürütülmesi ile sorumludur.

Teşekkürler...

Dünya Mirası Adalar Girişimi
www.dunyamirasiadalar.com
dunyamirasi.adalar@gmail.com

ve

Adalar İlçe Belediyesi ve Dünya Mirası Adalar Girişimi ortaklığında geliştirilen
Adalar UNESCO Miras Ön Liste başvuru dosyası danışmanı

Yaşagül Ekinci,

Trakya Üniversitesi Öğretim Görevlisi

UNESCO Dünya Mirası Bergama Çok Katmanlı Kültürel Peyzaj Alanı Başkanı

yasagulekinci@trakya.edu.tr